

tepav | epr

economic policy research institute
ekonomipolitikaları araştırma enstitüsü

Mali İzleme Raporu

Kasım | 2005

Ekim Bütçe Sonuçları

Yönetişim Etütleri Programı

uğur mumcu caddesi 80/3 g.o.p ankara türkiye
tel: +90 312 446 0409 fks: +90 312 446 3006
e-posta: tepav@tepav.org.tr
www.tepav.org.tr

© 2005 TEPAV|EPRI

Bu rapordaki tüm bilgiler kaynak gösterilmesi kaydıyla kullanılabilir.

I. 2005 Ekim Ayı Sonuçları

A. Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Fazla Performansı:

Ekim ayı bütçe sonuçlarına göre Konsolide Bütçe dengesi kümülatif olarak 9,4 trilyon YTL tutarında açık vermiştir. Bu bir önceki yılın aynı dönemine göre %62,2 oranında bir iyileşme anlamına gelmektedir. Faiz oranlarındaki düşme ile birlikte, YTL'nin değerlenmesinden dolayı faiz giderlerinin bir önceki yıla göre %20,9 oranında düşmesi, bu yıl bütçesinin performansının arkasında yatan en önemli etkidir.

Tablo 1. Ekim 2005 Konsolide Bütçe Gerçekleşmeleri

(milyon YTL)	Ocak-Eylül Bütçe Gerçekleşmeleri				Bütçeye Göre Gerçekleşme Oranları	
	Ocak-Ekim 2004	Ocak-Ekim 2005	2005 Bütçesi	Artış Oranı (%)	Ocak-Ekim 2004	Ocak-Ekim 2005
Bütçe Harcamaları	112.100	115.953	155.628	3,4	74,8	74,5
1. Faiz Dışı Harcamalar	63.067	77.165	99.188	22,4	75,2	77,8
Personel Giderleri	24.387	27.091	31.904	11,1	85,4	84,9
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	3.151	3.567	4.333	13,2	86,9	82,3
İmal ve Hizmet Alımları	6.344	8.634	14.438	36,1	52,6	59,8
Cari Transferler	23.525	29.580	32.499	25,7	85,7	91,0
Sermaye Giderleri	4.017	5.749	10.071	43,1	62,7	57,1
Sermaye Transferleri	209	1.258	1.088	502,6	51,6	115,6
Borç Verme	1.398	1.285	2.805	-8,0	42,0	45,8
Yedek Ödenekler	37		2050		1,8	
2. Faiz Giderleri	49.033	38.788	56.440	-20,9	74,2	68,7
Bütçe Gelirleri	87.288	106.572	126.490	22,1	83,8	84,3
1. Genel Bütçe Gelirleri	85.770	104.707	124.330	22,1	83,0	84,2
Vergi Gelirleri	71.172	86.318	106.617	21,3	80,1	81,0
Vergi Dışı Gelirler	13.766	17.738	17.238	28,9	98,9	102,9
Sermaye Gelirleri	128	198	343	54,8	25,4	57,7
Alınan Bağış ve Yardımlar	704	454	132	-35,6		
2. Katma Bütçe Öz Geliri	1.518	1.865	2.160	22,9	189,8	86,4
Bütçe Dengesi	-24.811	-9.381	-29.137	-62,2	54,1	32,2
Faiz Dışı Denge	24.221	29.407	27.303	21,4	119,8	107,7
IMF Tanımlı Faiz Dışı Denge	21.063	22.335	24.048	6,0	100,4	92,9

Kaynak: Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı

Bütçe dengesinde bir önceki yıla göre %62,2 oranında bir iyileşme olmuştur.

Faiz oranlarında düşme ile birlikte, YTL'nin değerlenmesinden dolayı faiz giderlerinin düşmesi, bütçe performansı üzerindeki en önemli etkidir.

Faiz dışı harcamalardaki artış oranının, ortalama enflasyon ve büyüme ile başta vergi gelirleri olmak üzere bütçe gelirlerindeki artış oranının üzerinde gerçekleşmesi Ekim ayında da devam etmiştir. Toplam bütçe giderleri Ekim ayı sonunda %3,4 oranında artarken faiz dışı giderlerdeki artış oranı %22,4 olmuştur. Tahakkuk sürecini tamamlamadığı için mali hesaplara yansımayan, Kasım ve Aralık aylarında tahakkuk ettirilecek olan harcamalarla birlikte düşünüldüğünde bu oranın daha yüksek düzeyde gerçekleşeceğini söyleyebiliriz.

Konsolide bütçe harcamalarındaki artışın bütçe gelirleri üzerinde gerçekleşmesi, kendisini program tanımlı gelir ve gider toplamalarında çok daha iyi göstermektedir. Program varsayımlarına uygun olarak düzeltilmiş bütçe rakamlarına baktığımızda; program tanımlı harcamalardaki artışın, %22,9 ile program tanımlı gelirlerdeki artış oranının 4,2 puan üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Bu ise konsolide bütçe program tanımlı faiz dışı dengenin geçen yıla göre % 6 daha iyi performans göstermesine yol açmıştır.

Tablo 2. Ocak-Ekim Dönemi Konsolide Bütçe Program Tanımlı Harcama ve Gelir Gerçekleşmeleri - Ekonomik Programın Performans Kriterleri Ne durumda ?

(milyon YTL)	2004	2005	Artış Oranı (%)
Program Tanımlı Harcama	62.687	77.038	22,9
Program Tanımlı Gelir	83.750	99.373	18,7
Program Tanımlı Denge	21.063	22.335	6,0

Program tanımlı gelir gider hareketlerinde yaşanan olumsuz gelişme, konsolide kamu sektörü faiz dışı dengesi program gerçekleştirmelerine de yansımaya başlamıştır. Kamu sektörü genel dengesi faiz dışı fazla performansı sonuçları Hazine Müsteşarlığı'nın internet sayfasında Ağustos sonu itibarıyla verilmektedir. İstikrar programına göre, Eylül sonu kümülatif kamu sektörü faiz dışı dengesi büyüklüğünün 25,6 milyar YTL düzeyinde olması öngörülmüştür.

Toplam bütçe giderleri Ekim ayı sonunda %3,4 oranında artarken faiz dışı giderlerdeki artış oranı%22,4 olmuştur.

Program tanımlı harcamalardaki artışın, %22,9 ile program tanımlı gelirlerdeki artış oranının 4,2 puan üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Eylül ayı sonunda %6,5 lik faiz dışı fazla hedefinin yakalanıp yakalanmayacağı konusunda resmi rakamlardan yola çıkarak bir tahminde bulunma imkanı yoktur.

Hazine Müsteşarlığı, Eylül ayına ait kamu sektörü faiz dışı dengesini henüz yayınlamamıştır. Bu nedenle, Eylül ayı sonunda veriler bazında performans kriterlerinin en önemlisi sayılan % 6,5 lik faiz dışı fazlanın yakalanıp yakalanmayacağı konusunda resmi rakamlardan yola çıkarak bir tahminde bulunma imkanı yoktur. Onun yerine eldeki mevcut verilerden ve yıl başından bu yana konsolide bütçe dışı kurumların faiz dengesindeki aylık ortalama değişikliklerin aynı kalacağı varsayımı ile Eylül sonu performans hedefinin yakalanıp yakalanmadığı konusunda küçük bir egzersiz yapmaya çalıştık. Aşağıda buna ilişkin öngörülerimiz yer almaktadır.

Eylül sonu konsolide kamu sektörü hedefinin, programın altında gerçekleşmesi riski bulunmaktadır.

Ocak-Eylül döneminde konsolide kamu sektörünün en önemli kalemi olan konsolide bütçe program tanımlı faiz dışı dengesi 21,1 milyar YTL düzeyinde gerçekleşmiştir. Toplam hedef olan 25,6'ya ulaşmak için geri kalan 4,5 milyar YTL tutarındaki faiz dışı fazlanın (hedefin %17,5'i) bütçe dışı kurumlar tarafından sağlanması gerekmektedir. Ağustos sonu itibarıyla bütçe dışı kurumların toplam faiz dışı dengesi 3,2 milyar YTL düzeyinde gerçekleşmiştir. Buna göre 4,5 milyar YTL'na ulaşabilmek için bütçe dışı kurumların Eylül ayı içinde yaklaşık 1,3 milyar YTL tutarında faiz dışı fazla vermesi gerekmektedir. 2004 yılı Eylül ayında bütçe dışı kurumların faiz dışı fazla tutarı 511 milyon YTL düzeyinde gerçekleşmiştir, 2005 yılı ilk sekiz aylık gerçekleştirmelerin ortalamasına göre ise bu gerçekleşme yaklaşık 400 milyon YTL düzeyinde tahmin edilmektedir.

Dengeye Hazine'nin TMO'ya açtığı bir milyar YTL'ye yaklaşan kredinin nasıl yansıdığı belli değildir. Bu rakamın hangi gerekçelerle bütçeye dahil edilmediğinin cevaplanması gerekir.

Her iki tahmin yöntemine göre de Eylül sonu konsolide kamu sektörü hedefinin, programın altında gerçekleşmesi riski bulunmaktadır. Haziran ayına kadar faiz dışı kamu sektörü fazlası hedeflerin oldukça üzerinde gerçekleşmişken özellikle yılın son 6 altı ayında faiz dışı harcama eğilimleri gelir kalemlerindeki tahsilat eğilimlerinin üzerinde artmakta ve hedeflerin tutturulmasını riskli hale getirmektedir. Bu rakamlara ve dengeye Hazinesinin TMO'ya açtığı ve bir milyar YTL'ya yaklaşan kredinin nasıl yansıdığı da belli değildir. *Bu rakamın hangi gerekçelerle bütçe hesaplarına dahil edilmediği ise önemli bir soru işareti olarak havada asılı durmaktadır.* Bu açıdan hedefin tutabilmesi KİT veya fon dengesinin genel eğilimlerin aksine önemli düzeyde bir fazla vermesine bağlı görülmektedir.

Tablo 3. Ocak-Eylül Dönemi Konsolide Kamu Sektörü Faiz Dışı Denge Hedef ve Gerçekleşmeleri - Performans kriterleri karşısında durum

(Gerçekleşmeler / Geçici) (milyon YTL)	Nisan Sonu	Haziran Sonu	Tem	Ağu	Eylül (Küm)	
					Gerç	Tahmin
Faiz Dışı Denge	12.352	17.343	17.606	23.064		24.678
Faiz Dışı Denge (KİT'ler Hariç)	9.895	16.046	16.458	22.184		23.695
Konsolide Bütçe	8.770	14.309	14.828	19.879	21.119	21.119
Bütçe Dışı Fonlar	326	719	630	1103		1.267
KİT'ler (*)	2.456	1.297	1.148	880		983
Sosyal Güvenlik Kuruluşları	290	263	99	140		119
İşsizlik Sigortası Fonu	509	755	901	1.062		1.190
Program Hedefleri*						
Faiz Dışı Denge	8.720	15.730				25.595
Faiz Dışı Denge (KİT'ler Hariç)	8.020	14.130				23.295
Toplam Denge	-8.180	-8.770				-10.205
Fark						Tahmin
Faiz Dışı Denge	3.632	1.613				-917
Faiz Dışı Denge (KİT'ler Hariç)	1.875	1.916				400

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı ve kendi hesaplamalarımız

* 20 nci stand by ilk Niyet Mektubu Ek F

B. Bütçe Giderleri

Konsolide bütçe harcamalarının bütçe ödeneğine göre gerçekleşme oranı bir önceki yıla hemen hemen aynı düzeyde gerçekleşmiştir. Bütçe ödeneklerinin %74,5'i ilk on ay sonunda kullanılmıştır. Faiz dışı harcamalar açısından bakıldığında bu oran, %77,8'e çıkmaktadır.

Toplam harcamaların aksine geçen yılın aynı dönemine göre faiz dışı harcamaların ödeneklere göre kullanımı dönemsel olarak özellikle cari transferler ile mal ve hizmet alımlarındaki artışların etkisiyle bir önceki yılın aynı dönemine göre üç puana yakın artmıştır.

Ocak-Ekim döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre faiz dışı harcamalarda yaşanan artış programlanan artışın üzerinde gerçekleşmiştir. Programlanan artış %17,3 oranında iken gerçekleşme Ocak-Ekim döneminde %22,4 oranında olmuştur. Bunun anlamı, Ocak-Ekim döneminde faiz dışı harcamaların programlanan yıllık artışın üzerinde seyretmesidir. Cari transferler, mal ve hizmet alımları ve sermaye giderleri sapmanın yaşandığı ana kalemler olmuştur. Özellikle toplam harcamalar içindeki payının yüksek olması nedeniyle, cari

Faiz dışı harcamaların ödeneklere göre kullanımı bir önceki yılın aynı dönemine göre üç puana yakın artmıştır

transferler başlığı altındaki sosyal güvenlik kurumlarındaki sapma önemlidir. Nitekim ilk 10 ay sonunda bu kurumlar için ayrılan ödeneğin %90'ından fazlası kullanılmıştır. Bu oran SSK'da %95'e ulaşmıştır. Sosyal güvenlik kurumları için 2005 yılında 2004 yılına göre artış oranı %13 öngörülmüşken, gerçekleşme %22,3 gibi oldukça yüksek bir oran çıkmıştır (ayrıntılı oranlar için bkz ek tablo 3).

Tablo 4. 2004-2005 Konsolide Bütçe Programlanan Harcama Oranı ve Gerçekleşme (Ocak Ekim)

	milyon YTL				Artış	Öng. Artış
	Eki.04	2004 Grç.	Eki.05	2005 Pr.	Eki-Eki	Grç-Pr
Harcamalar	112.100	141.021	115.953	155.628	3,4%	10,4%
Faiz Hariç Harcamalar	63.067	84.532	77.165	99.188	22,4%	17,3%
I. Personel	24.387	28.948	27.091	31.904	11,1%	10,2%
II. Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi	3.151	4.024	3.567	4.333	13,2%	7,7%
III. Mal ve Hizmet Alımları	6.344	12.684	8.634	14.438	36,1%	13,8%
IV. Faiz Harcamaları	49.033	56.488	38.788	56.440	-20,9%	-0,1%
V. Cari Transferler	23.525	27.683	29.580	32.499	25,7%	17,4%
KİT Görev Zararları	290	388	433	465	49,3%	20,0%
Sosyal Güvenlik Kurumlarına	16.227	19.476	19.841	21.999	22,3%	13,0%
Özerk Kurumlara Transferler	1.089	1.308	1.093	1.576	0,4%	20,5%
Kredi ve Yurtlar Kur. Trans.	799	834	884	1.175	10,7%	40,9%
Tarım Destekleme Ödemeleri	2.833	3.079	3.313	3.457	16,9%	12,3%
Emeklilere Vergi İadeleri	561	710	1.257	1.293	123,9%	82,3%
Yurtdışına Yapılan Transferler	226	348	284	506	25,6%	45,5%
Diğer Cari Transferler	904	1.334	2.070	2.028	128,9%	52,0%
VI. Sermaye Giderleri	4.017	8.050	5.749	10.071	43,1%	25,1%
VII. Sermaye Transferleri	209	437	1.258	1.088	502,6%	148,8%
VIII. Borç Verme	1.398	2.669	1.285	2.805	-8,0%	5,1%
IX. Yedek Ödenekler	37	37	0	2.050		

Cari transferler kalemindeki artışın özellikle sosyal güvenlik kurumlarının başta sağlık harcamaları olmak üzere bir kısım harcamalarını tahakkuk ettirmedikleri için daha düşük görüldüğü tahmin edilmektedir. Nitekim, Sağlık Bakanlığı verilerine göre sosyal güvenlik kurumlarının bakanlık hastanelerine olan birikmiş borcu Ekim sonu itibarıyla 2 katrilyon lirayı aşmış bulunmaktadır.

Ocak-Ekim döneminde faiz dışı harcamalara katkı yapan harcama kalemleri açısından bakıldığında, en büyük payın personel harcamaları ile sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transfer harcamalarına ait olduğu izleyen tabloda görülmektedir. Faiz dışı harcamaların %65,7'si bu iki harcama kaleminden kaynaklanmıştır.

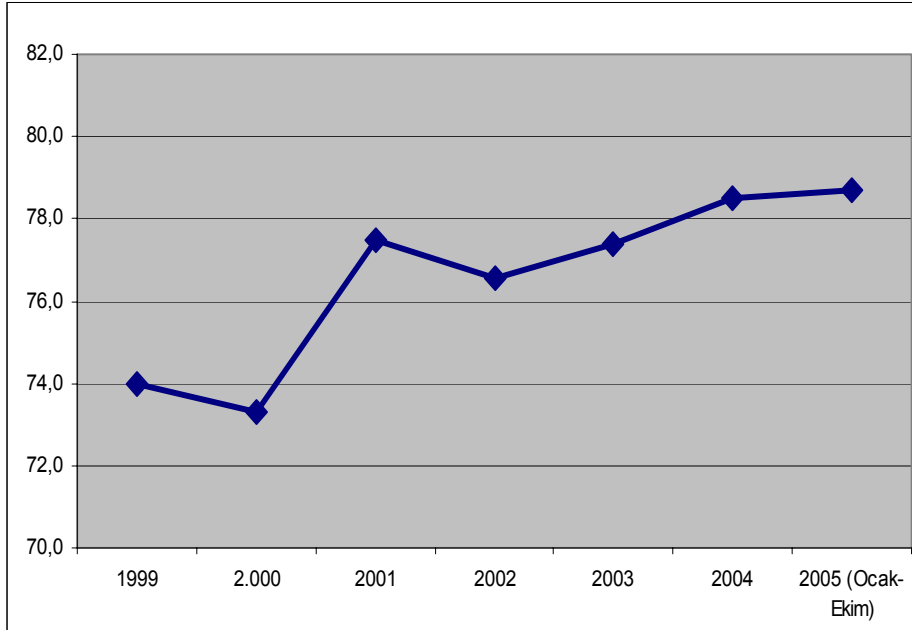
Cari transferler kalemindeki artışın, bir kısım kamu harcamalarının tahakkuk ettirilmemesi nedeniyle daha düşük görüldüğü tahmin edilmektedir.

Tablo 5. Konsolide Bütçe Faiz Dışı Harcamaların %Dağılımı ve Faiz Dışı Harcamalardaki Artışa Katkı

	FDH'in Yüzde Dağılımı	Artış Oranına Katkı
Faiz Dışı Harcamalar (FDH)	100,0	22,4
Personel	39,7	8,9
Mal ve Hizmet Alımları	11,2	2,5
Sağlık	3,8	0,8
Cari Transferler	38,3	8,6
Sosyal Güvenlik Kurumları	25,7	5,7
Tarımsal Destekleme	4,3	1,0
Sermaye Giderleri	7,5	1,7
Diğer	3,3	0,7

Ekim sonu itibarıyla bütçe harcamaları içinde esnekliğin olmadığı harcamaların payı % 78,7, esnekliğin olduğu harcamaların payı ise % 21,3 oranında gerçekleşmiştir.

Grafik 1. Bütçe İçinde Esnekliği Olmayan Harcamaların Payı (%)

C. Bütçe Gelirleri

Konsolide bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı dönemine göre Ekim ayı sonunda kümülatif olarak %22,1 oranında artış göstermiştir. Vergi gelirleri ise bu dönemde ortalamanın biraz altında %21,3 oranında artmıştır. Ocak-Ekim döneminde vergi gelirlerinde yaşanan artış oranı programlanan artış oranının yaklaşık 3 puan üzerinde çıkmıştır.

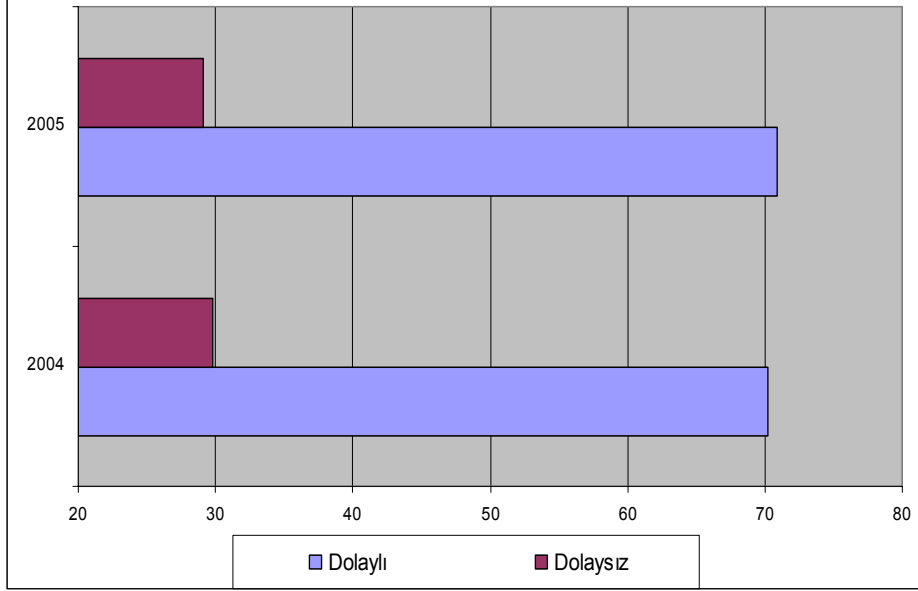
Gelir üzerinden alınan vergiler ortalama artış oranının altında kalırken başta ÖTV olmak üzere mal ve hizmetler üzerinden alınan vergilerin önemli bir kısmı ortalama artışın üzerinde gerçekleşmiştir. Ekim ayı sonu itibarıyla ÖTV tahsilat toplam vergi gelirlerinin %30'unu aşmıştır. Yine, özel iletişim vergisi ile motorlu taşıtlar vergisinde yaşanan artışlar %50'nin üzerine çıkmıştır.

Dış ticaret üzerinden alınan vergi gelirlerindeki artış oranı ortalama artış oranının oldukça altında kalmıştır. Burada ilginç olan nokta, 2005 yılı ithalat düzeyinin yıl başındaki ithalat hedefinin yaklaşık %10 üzerinde gerçekleşiyor olmasına rağmen vergi tahsilatının düşük çıkıyor olmasıdır. Yine bu anlamda ÖTV oranları artırılmış olmasına rağmen kolalı gazoz ve içecekler ile tütün mamülleri üzerinde alınan ÖTV tahsilatının %10'unun altında kalması da dikkat çekicidir.¹

Dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı Ekim ayı sonunda artarak %70,9'a çıkmıştır. Bir önceki yılın aynı dönemine göre dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payında 0,7 puanlık bir artış olmuştur.

¹ Bu konulara yönelik değerlendirmeler Ekim 2005 Mali İzleme Raporu kapsamında 2006 yılı bütçe tahminlerinin değerlendirilmesinde ele alınmıştır.

Grafik 2. Konsolide Bütçe Vergi Gelirlerinin Dolaylı Dolaysız Gelişimi (Ocak-Eylül)

Toplam bütçe geliri tahsilatını yukarıya çeken dönemsel gelişme, vergi dışı gelirlere ortaya çıkan %28,9 oranındaki artış olmuştur. Bu düzeydeki artış ise faiz ve ikrazlardan elde edilen gelirler başlığı altında yer alan devlet tahvil prim satış gelirleri ile diğer faiz gelirlerindeki tahsilattan kaynaklanmıştır. Diğer faiz gelirleri esas olarak TMSF'nin borçları karşılığında Hazine'ye yaptığı ödemelerin gecikme faizlerinden oluşmaktadır. Bu iki gelir kaleminden elde edilen gelirlerin, aslında nakit esasına göre çalışan bir muhasebe sisteminde, bütçeye gelir yazılmasının ne derece doğru olduğu ayrı bir tartışma konusudur (ayrıntılı değerlendirme için bkz: Haziran 2005 Mali İzleme Raporu, kutu 3).

II. Bütçe Finansmanı ve Borç Stokundaki Gelişmeler:

Ekim ayı sonunda oluşan bütçe nakit açığının finansmanında dikkat çeken gelişme, Hazine'nin önceki aylarda biriktirmiş olduğu nakit rezervlerinin bir kısmının ödemelerinde kullanmış olması ve buna paralel olarak net borçlanmasını önceki aylara oranla bir miktar azaltmasıdır. Önümüzdeki aylarda TMSF'den yapılacak nakit tahsilatlarında katkısıyla Hazine'nin artan nakit taleplerini rezerv

Önümüzdeki aylarda Hazine'nin artan nakit taleplerini net borçlanmalarla karşılaması beklenmektedir.

yapısını bu seviyelerde tutacak bir biçimde yapacağı net borçlanmalarla karşılaşması beklenmektedir. Bu suretle Hazine'nin uzunca bir süredir uygulamakta olduğu nakit rezerv tutma politikasını sürdürmeye devam edeceği anlaşılmaktadır.

Bütçe nakit açığının finansmanı bütünüyle tahvil borçlanması yoluyla gerçekleşmiştir.

İç Borçlanmada kısa vadeli net bono borçlanmasının Haziran ayından bu yana gözlemlenen negatife dönüş sürecinin devam ettiği görülmektedir. Dış borçlanmadaki negatif geri ödeyicilik durumunun devam etmesiyle birlikte bütçe nakit açığının finansmanı bütünüyle tahvil borçlanması yoluyla gerçekleşmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda iç borç stokunun ortalama vadesi ile iç borçlanmanın ortalama vadesinde daha önceki aylarda gözlenen artış eğilimi devam etmiştir. İç borç stokunun ortalama vadesi artış eğilimini devam ettirerek 23,2 aya, iç borçlanmanın ortalama vadesi de Ekim ayında 27,8 aya çıkmıştır. İskontolu iç borçlanma ihalelerinde ağırlıklı ortalama faiz ise düşme eğilimini devam ettirerek 14,55 puan olmuştur.

III. Mali Mevzuatta Yaşanan Gelişmeler:

A. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda Yapılan Değişiklikler

Bu ön değerlendirme raporunda, halen TBMM de görüşülmekte olan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda öngörülen değişiklikleri ele almak istiyoruz. Zira bu değişikliklerin, karar vericilerin bütçe reformu konusundaki samimiyetlerinin de test edildiği bir ortamı yarattığını düşünüyoruz.

Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu esas olarak ;

- Mali Disiplin açısından ; Bütçenin kapsamını genişleten, harcamacı kuruluşlara sıkı ödenek tavanları getiren, ödeneksiz harcama yapılmasını engelleyen,

İskontolu iç borçlanma ihalelerinde ağırlıklı ortalama faiz ise düşme eğilimini devam ettirerek 14,55 puan olmuştur.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Yasası daha henüz tam anlamı ile yürürlüğe girmeden değişikliğe uğrama gibi bir durumla karşı karşıyadır.

- Harcama taleplerinin önceliklendirilmesi açısından, orta vadeli plan ve mali plan anlayışı getiren, kuruluş düzeyinde stratejik planlama ve performans hedefleri uygulamasına geçmeyi amaçlayan,
- Denetimi iç kontrol, iç denetim ve dış denetim eksenine oturtan ve Sayıştay'ın dış denetim kapsamını genişleten,

Özellikleri ile bazı eksikliklerine rağmen mali yönetimde dağınıklığı gidermeyi ve kamu maliyesine disiplin getirmeyi amaçlayan bir yasadır.

Bu yasanın 1.1.2005 tarihinde uygulamaya geçirilmesi planlanırken gerekli ikincil mevzuatın çıkarılmaması, kuruluşların uygulama için hazır olamaması sonucunda 1.1.2006'dan itibaren tüm devlet teşkilatı için geçerli olmak üzere uygulamaya konması planlanmıştır.

Dolayısı ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Yasası daha henüz tam anlamı ile yürürlüğe girmeden değişikliğe uğrama gibi bir durumla karşı karşıyadır.

Bunun bir çok nedeni olmakla beraber TBMM sitesinde yer alan Plan Bütçe Komisyonu Raporu'nda, yasanın henüz tüm yönleri ile anlaşılabilmesi ve üzerinde çıktığı tarihten itibaren tam bir konsensüs sağlanabilmesi nedeni ile yasada değişikliğe gidildiği ifade edilmektedir. Ancak aşağıda da ele alacağımız gibi, yasaya getirilen bir takım düzenlemelerin bu gerekçelerle pek de bağdaştırılamayacağını da gözden uzak tutmamalıyız.

Bu yasanın TBMM'ye sunuluşu ile ilgili olarak da ilkesel bir eleştiri getirmek gerekmektedir. Bu yasa aslında 2006 bütçesinin dayanağı olacak bir yasa iken, Meclise önce bütçe yasası sunulmuş ve Bütçe Tasarısı, Komisyon'da görüşülmüş daha sonra ise Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu hakkındaki değişiklik taslağı ele alınmıştır. Böylece taslaktaki değişikliklerin önceden aynen kabul olacağı varsayımı ile Bütçe Yasası (örneğin II ve III sayılı cetvellerdeki 5018 deki kapsam

Tasarının Zinci maddesi ile Ödeneksiz Harcama yapılması yolu açılmaktadır.

değişikliği gibi) TBMM de ele alınmıştır. Doğrusu önce 5018 değişikliklerinin daha sonra bütçe tasarısının ele alınması olmalıydı.

Tasarının 6'ncı maddesi ile mali kontrol yetkisi kaldırılmış olmaktadır.

Yasa ne gibi değişiklikler getiriyor ?

Tasarının gerekçesine bakıldığında; bazı teknik ibarelerin düzeltildiği, işlem sürelerinin hızlandırıldığı ve bazı görev ve fonksiyonların yeniden tanımlandığını söyleyebiliriz. Bununla beraber bu yasanın 5018 de öngördüğü temel değişiklikleri şöyle sıralayabiliriz.

a. Tasarının 2 inci maddesi ile 5018 sayılı yasanın 34 üncü maddesi içerik açısından tamamen değiştirilerek ödeneksiz harcama yapılması yolu açılmaktadır ki bu 5018 in ruhuna tamamen ters düşen bir uygulamadır. Oldukça teknik ifadelerle formüle edilen bu değişiklik özünde,

- Bütçede ödenek sınırı olmaksızın Maliye Bakanlığı'na harcamaları arttırma yetkisi vermektedir.
- Harcamaların doğduğu yıl değil de daha sonraki yıllarda bütçeleştirilmesine olanak sağlamaktadır.

Bu madde aslında Torba Yasa olarak bilinen 5334 sayılı yasada da yer almaktaydı. O zaman halen yürürlükte olan ve bu yıl sonunda yürürlükten kalkacak olan 1050 sayılı yasada da değişiklik yapılarak bu maddenin bu yıl da uygulanması sağlanmıştı. Şimdi ise 5018'e derç edilerek sürekli hale getirilmesi gibi bir durumla karşı karşıyayız. Bu uygulama bu açıdan geçmiş yıllarda mali saydamlığı ve disiplini sekteye uğratan uygulamalara geri dönüş niteliğindedir.

b. Tasarının 6 ıncı maddesi ile 5018 sayılı yasanın 58 inci maddesi değiştirilmektedir. Bununla mali kontrol yetkilisi kaldırılmış olmaktadır. 5018 sayılı yasanın 58 inci maddesinde, bütçe dairesi başkanlıklarına benzer fakat ondan daha geniş yetkilerle donatılmış bir mali kontrol yetkilisinin harcama öncesi kontrol yapması öngörülmüştü.Yasanın, harcamacı kuruluşlarının üst yöneticilerine esneklik verme ilkesi ile çelişir bir biçimde bünyesinde tuttuğu mali kontrol yetkilisi neredeyse harcama sürecini kilitler bir pozisyonda

Tasarının 10 uncu maddesinde yapılan, parlamentonun bütçe hakkına müdahaleetme hakkı veren değişiklik metinden çıkarılmıştır.

Tasarının 10 uncu maddesinden fon ve döner sermaye uygulamasına geri dönüldüğü anlaşılmaktadır.

görev ve yetkilerle donatılmıştı. Bu da performansa dayalı bütçe uygulaması açısından bir handicap teşkil ediyordu. Mali kontrol yetkilisinin kaldırılması bu açıdan olumludur.

c. Tasarının 10 uncu maddesinin bir bendinde 5018 deki “kurumlar arası ödenek aktarmalarının kanunla yapılacağı” ifadesi, “ bu hususun bütçe kanunları ile düzenleneceği” şeklinde değiştirilmiştir. Bu ise parlamentonun bütçe hakkına müdahale niteliği taşımaktaydı. Plan Bütçe Komisyonu bunu metinden çıkarmıştır ki bu da olumlu bir gelişmedir.

d. Tasarının oldukça karmaşık ve uzun düzenlenen 10 uncu maddesinin içeriğinde, yine bir başka olumsuzluk göze çarpmaktadır. 5018 sayılı kanun döner sermayeler ile fonların 31.12.2007’ye kadar tasfiyesini öngörmekteydi. Şimdi yapılan değişiklikle fon sistemi (Tanıtma Fonu, Savunma Sanayi Fonu gibi) bütçe dışında tutulmaya devam edilmesi, döner sermayelerin de herhangi bir önceliğe tabi olmadan yine bütçe dışında değerlendirilmesi uygulamasına geri dönüldüğü anlaşılmaktadır.

e. Tasarının 11 inci maddesi yine sorunlu bazı değişiklikler getirmektedir. 5018 ilk defa uluslar arası standartlar bazında bir devlet tanımı yapmıştı. Buna göre devlet tanımı; genel yönetim olarak ifade edilmişti. Bu başlık altında merkezi yönetim, yerel yönetimler ve sosyal güvenlik kuruluşları yer almaktadır. Merkezi yönetim, yani temel kamu politikalarının uygulayan devlet teşkilatı yasaya ekli 3 cetvelde tanımlanmıştı. Getirilmek istenen değişikliklerle işte bu cetvellerdeki bazı kuruluşlar kanun kapsamından çıkarılmaktadır. Normalde kamu kaynağı kullanan bu kuruluşların kapsamdan çıkarılması, bunların ticari olma özelliği ile gerekçelendirilmiştir. Halbuki devletin hissesi veya katkısı olan ticari nitelikli KİT’ler dahi TBMM denetimine tabidir. Buna karşılık sözünü ettiğimiz değişiklikle bu kuruluşlar tamamen meclis denetimi dışına çıkarılmaktadır.

Bu özellikle TOKİ için özel bir önem taşımaktadır. Zira hazine arazileri kullanılarak; yani maddi nitelikteki kamu kaynakları kullanılarak

Tasarının 11 inci maddesiyle bazı kurumlar TBMM denetimi dışına çıkarılmaktadır.

TBMM, Sayıştay ve Cumhurbaşkanlığı bütçeleri için ayrıcalık tanınmış olacaktır

faaliyet gösteren bu kuruluşun TBMM ve Sayıştay denetimi dışına çıkarılmasının izahı güçtür.

f. Plan Bütçe Komisyonu bir de hükümetin tasarısında olmayan bir maddeyi tasarıya geçici madde olarak eklemiştir.

5018 sayılı kanun orijinal hali ile TBMM, Cumhurbaşkanlığı ve Sayıştay bütçelerinin de diğer kuruluş bütçeleri gibi hazırlanarak Maliye Bakanlığı'na gönderilmesini öngörmekteydi. Şimdi ise yapılan değişiklikle bu kurumların bütçeleri doğrudan TBMM başkanlığına gönderilmekte ve Maliye Bakanlığı ile bütçe müzakere süreci oluşturulmamaktadır. Böylece TBMM, Sayıştay ve Cumhurbaşkanlığı bütçeleri için ayrıcalık tanınmış olmaktadır.

Asıl önemi husus ise bu değişiklikle bu kuruluşların dış denetiminin, Meclis Hesapları İnceleme Komisyonunca yapılması şeklindeki eski sisteme geri dönülmesidir. Halbuki 5018 ile getirilen sistemde Sayıştay'ın denetim yetkisi hem Cumhurbaşkanlığının hem de bizzat TBMM'nin bütçesi üzerinde mevcuttu. Sayıştayın kendi hesaplarının denetiminin ise 69 uncu maddeye göre TBMM başkanının bağımsız denetim elemanlarından oluşturacağı bir komisyonca yapılması öngörülmüştü.

Bu değişiklikle Sayıştay denetiminin sınırları daraltılırken; Sayıştay'ın denetimi de ya kendi kendini denetleme ya da Meclisce denetlenme gibi bir duruma sokulmakta fakat 69 uncu madde de yerinde tutulmaktadır. Böylece aynı kanun metninde dış denetimle ilgili olarak birbiri ile çelişkili iki madde yer almış gibi gözükmektedir.

B. Kurumlar Vergisi, Gelir Vergisi ve Yatırım İndirimi'nde Olası Değişiklikler

Gerek başbakanın, gerek maliye bakanının kamuoyuna yapmış olduğu açıklamalardan vergi kanunlarında değişikliğe gidilerek kurumlar vergisi oranının 10 puan indirileceği, yatırım indirimi uygulamasının kaldırılacağı, gelir vergisinde ücret dışı kazançların oranlarında 5

puanlılık bir azalma ile en yüksek dilime uygulanacak oranın yüzde 35 ile sınırlandırılacağı ayrıca vergi dilimlerinin sayısının da 5 den 4 e düşürüleceği anlaşılmaktadır.

Her ne kadar henüz mevzuatta bu konuda ne gibi bir değişiklik olacağı hususunda bir yasa taslağı teklifi ortada yoksa da bu konudaki görüşlerimizi iki noktada özetlemek istiyoruz:

Birincisi, konunun mali yönetimde ve hükümetin politika beyanları konusundaki saydamlık hususudur. Hükümetin eğer bu konuda önceden belirlenmiş bir politika tercihi var idiyse bunun her şeyden önce maliye bakanının bütçe sunuş konuşmasında, orta vadeli mali plan beyanında açıklanması gerekirdi. Dolayısıyla meclise ve kamuoyuna kamu mali yönetim kanunu'nda öngörüldüğü şekilde saydam bir biçimde hükümetin maliye politikası uygulama niyetinin tam anlamı ile beyan edilmediğini görmekteyiz. Daha açık bir deyişle, bütçe dökümanlarının arkasında yatan, bütçe politikalarının en önemlilerinden biri olması gereken vergi politikası meclise ve kamuoyuna bütçe sunulurken tam olarak açıklanmamış ancak bütçe meclise sunulduktan çok sonra başbakan ve maliye bakanının parti grup toplantılarında yapmış olduğu açıklamalarla ortaya çıkmıştır.

İkinci olarak getirilecek değişikliklere teknik bir gözle bakıldığında, şu saptamaları yapmak mümkündür. Herşeyden önce kurumlar vergisindeki indirim, bütçe gelirlerinde önemli bir kayba yol açmayacaktır. Bunun bir kaç nedeni bulunmaktadır. Öncelikle kurumlar vergisinin toplam vergi gelirleri içindeki payı 2005 yılı bütçe gerçekleşme tahminine göre yüzde 8,8'dir. Gelir üzerinden alınan vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı ise yüzde 27,6 oranındadır. Bundan ücret üzerinden elde edilen gelir tahsilatı çıktığında oran yaklaşık yüzde 16'ya düşmektedir. Sonuç olarak, dolaysız vergilerde yapılacak olan herhangi bir iyileştirme mevcut vergi sistemi içinde çok büyük bir etki yaratmama potansiyeline sahiptir. Kaldı ki, yatırım indiriminin kaldırılması kurumlar ve gelir vergisindeki indirimleri dengeleyici nitelikler taşımaktadır. Bu açıdan sözkonusu vergi düzenlemelerinin kısa vadede gelir etkisinin çok sınırlı olacağını söyleyebiliriz. Yinede, yapılan bazı hesaplamalar bu düzenlemelerin sonucunda bir milyar YTL'nin biraz altında bir vergi kaybı olabileceğine

Bütçe dökümanlarının arkasında yatan, bütçe politikalarının en önemlilerinden biri olması gereken vergi politikası meclise ve kamuoyuna bütçe sunulurken tam olarak açıklanmamıştır.

Dolaysız vergilerde yapılacak olan herhangi bir iyileştirme mevcut vergi sistemi içinde çok büyük bir etki yaratmama potansiyeline sahiptir.

de işaret etmektedir. Dolayısıyla program hedeflerine ulaşılması için bunun ya ek vergilerle ya da çeşitli harcama kesintileriyle karşılanması kaçınılmaz olarak gündeme gelecektir.

*Yapılacak
indirimlerin gelir
etkisinin pozitif
dönüşmesi
öncelikle kayıt dışı
ekonomi ile
mücadelenin
başarı
kazanmasına
bağlıdır.*

Buna karşılık, bu indirimlerin orta vadede yabancı sermayeyi diğer şartlar aynı kalmak koşuluyla olumlu etkileyebileceği öngörüsünde bulunulabilir. Ancak, hem yabancı sermayenin hem de yerli sermayenin vergi düzenlemelerinden olumlu olarak etkilenmeleri ve yapılacak indirimlerin gelir etkisinin pozitif dönüşmesi öncelikle kayıt dışı ekonomi ile mücadelenin başarı kazanmasına ve bu konuda siyasi kararlılığa bağlıdır. Aksi halde getirilen bu tür düzenlemelerin hem etkisi sınırlı kalacak hem de ücret unsurlarına getirilen oran artışları nedeniyle gelir dağılımındaki mevcut bozukluk devam ederken kayıt dışına çıkma eğilimleri güçlenecektir.

Ekler

Ek Tablo 1. 2004-2005 Konsolide Bütçe Harcamaları (Ocak-Ekim)

	Ocak-Ekim		Artış	Bütçeye Göre
	2005	2004	Oranı (%)	Gerç. (%)
Harcamalar	115.953.006	112.099.771	3,4	74,5
Faiz Hariç Harcamalar	77.165.158	63.067.258	22,4	77,8
I. Personel	27.090.982	24.387.079	11,1	84,9
Memur	22.935.948	20.312.361	12,9	87,2
İşçi	2.647.856	2.904.489	-8,8	69,0
Diğer	1.507.178	1.170.229	28,8	85,4
II. Sosyal Güvenlik Kurum. Devlet Primi	3.566.986	3.150.819	13,2	82,3
Memur	2.985.913	2.531.676	17,9	85,1
İşçi	436.471	524.213	-16,7	65,6
Diğer	144.602	94.930	52,3	91,0
III. Mal ve Hizmet Alımları	8.634.439	6.343.794	36,1	59,8
Sağlık Harcamaları	2.922.581	1.598.963	82,8	84,2
Yeşil Kart	1.384.723	355.685	289,3	120,4
İlaç	674.516	688.338	-2,0	59,9
MSB (Sağlık Hariç)	2.486.236	2.154.008	15,4	41,8
Jandarma (Sağlık Hariç)	452.512	424.231	6,7	49,0
Emniyet (Sağlık Hariç)	283.752	226.353	25,4	58,1
Diğer Kuruluşlar	2.489.358	1.940.239	28,3	69,0
IV. Faiz Harcamaları	38.787.848	49.032.513	-20,9	68,7
İç Borç Faizi	33.352.362	43.765.088	-23,8	69,2
Kamu Kurumlarına Ödenen İç Borç Faizi	7.492.960	9.765.999	-23,3	74,4
Diğer İç Borç Faizi	25.859.402	33.999.089	-23,9	67,8
Dış Borç Faizi	5.249.994	4.963.159	5,8	70,9
İskonto ve Kısa Vadeli İşlemlere Ait Faiz	185.492	304.266	-39,0	22,6
V. Cari Transferler	29.580.214	23.525.299	25,7	91,0
KİT Görev Zararları	433.461	290.343	49,3	93,2
Emekli Sandığı'na Transfer	8.085.000	7.247.001	11,6	91,0
BAĞ-KUR'a Transfer	5.480.000	4.415.000	24,1	91,4
SSK'ya Transfer	6.276.000	4.565.003	37,5	95,2
İşsizlik Sigortası Fonu'na Transfer	404.877	361.894	11,9	77,2
SYDTF'na Transfer	0	233.393	-100,0	0,0
Özerk Kurumlara Transferler	1.093.094	1.089.089	0,4	69,4
Kredi ve Yurtlar Kurumuna Transfer	884.000	798.790	10,7	75,3
Tarımsal Destekleme Ödemeleri	3.312.739	2.832.917	16,9	95,8
Emekilere Vergi İadeleri	1.256.714	561.191	123,9	97,2
Yurtdışına Yapılan Transferler	284.230	226.277	25,6	56,1
Diğer Cari Transferler	2.070.099	904.401	128,9	102,1
VI. Sermaye Giderleri	5.749.324	4.016.746	43,1	57,1
VII. Sermaye Transferleri	1.258.154	208.778	502,6	115,6
VIII. Borç Verme	1.285.059	1.397.511	-8,0	45,8
Yurtiçi Borç Verme	1.247.059	1.281.711	-2,7	50,3
KİT	788.923	723.536	9,0	88,5
Risk Hesabı	196.420	389.735	-49,6	17,9
Yurtdışı Borç Verme	38.000	115.800	-67,2	11,6
Kıbrıs	38.000	115.800	-67,2	11,6
Diğer	0	0		
IX. Yedek Ödenekler	0	37.232	-100	0

Ek Tablo 2. 2005-2004 Konsolide Bütçe Gelirleri (Ocak-Ekim)

Bin YTL	Ocak-Ekim		Artış	Bütçeye Göre
	2005	2004	Oranı (%)	Gerç.(%)
Gelirler	106.572.228	87.288.280	22,1	84,3
Genel Bütçe Gelirleri	104.706.899	85.770.102	22,1	84,2
Vergi Gelirleri	86.317.724	71.172.107	21,3	81,0
Gelir, Kar ve Sermaye Kazanç. Üz. Al. Ver.	23.595.435	19.996.866	18,0	89,4
Gelir Vergisi	16.515.861	14.031.728	17,7	89,7
Gelir Vergisi Tevkifatı	14.732.426	12.418.320	18,6	
Kurumlar Vergisi	7.079.324	5.966.675	18,6	88,5
Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	229.201	563.080	-59,3	
Kurumlar Geçici Vergisi	6.753.706	5.345.671	26,3	
Gelir,Kar ve Ser. Kaz.Al.Ay.Yapılama.D.V.	250	-1.537	-116,3	
Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	1.517.166	1.210.083	25,4	119,8
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	1.467.105	1.169.450	25,5	123,6
Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	41.608.371	33.534.917	24,1	77,6
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	10.439.392	9.414.577	10,9	75,5
Özel Tüketim Vergisi	26.341.974	21.165.734	24,5	76,2
Petrol ve Doğalgaz Ürünlerine İlişkin ÖTV	16.237.135	12.942.518	25,5	
Motorlu Taşıt Araçlarına İlişkin ÖTV	3.006.279	1.862.316	61,4	
Kolalı Gazoz Alkollü İç. ve Tüt. Mam. İlişkin ÖTV	6.613.483	6.038.762	9,5	
Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallara İlişkin ÖTV	485.077	322.138	50,6	
Mal Kull.Kull. İz. veya Faal.Bul. İz.A.V.	2.125.083	1.262.650	68,3	101,2
Mal ve Hizmetlerden Alınan Diğer V.	2.701.922	1.691.956	59,7	87,2
Uluslararası Ticaret ve Muame. Al. Ver.	15.566.401	13.560.872	14,8	76,6
İthalat Vergileri	14.411.502	12.546.855	14,9	77,1
Diğer Vergiler	1.736.565	1.288.416	34,8	73,3
Damga Vergisi	1.730.913	1.517.278	14,1	74,2
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer V.	5.652	-228.862	-102,5	15,9
İdari Harçlar ve Üc. Sanayi Dışı Arizi S.	2.293.786	1.580.953	45,1	85,8
Vergi Dışı Gelirler	17.737.577	13.766.041	28,9	102,9
Teşebbüs ve Mülkiyet Geliri	1.284.625	883.368	45,4	100,0
Mali Olmayan Teşekkül ve Kamu Mali Kur. Gel.	2.502.811	3.426.605	-27,0	66,3
Devlet Payları	132.828	119.030	11,6	78,9
Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	2.239.685	2.399.600	-6,7	65,4
KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler	130.298	907.975	-85,6	72,0
Diğer Mülkiyet Gelirleri	5.810.391	2.731.886	112,7	170,1
Gayrimenkul Kiraları	350.506	308.790	13,5	84,8
Faizler, İkras ve Tavizlerden Geri Al.	5.459.879	2.423.011	125,3	181,8
Menkul Kiraları	6	85	-92,9	
Para Cezaları ve Cezalar	1.298.715	1.727.457	-24,8	84,6
Çeşitli Vergi Dışı Gelirler	3.440.509	2.966.322	16,0	71,7
Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	2.940.225	1.643.496	78,9	158,5
Değerli Kağıtların Satışı	460.301	386.907	19,0	58,0
Sermaye Gelirleri	197.919	127.848	54,8	80,1
Sabit Sermaye Varlıklarının Satışı	20.697	24.895	-16,9	57,7
Diğerleri	177.222	102.953	72,1	13,9
Alınan Bağışlar ve Yardımlar	453.679	704.106	-35,6	91,5
Katma Bütçe Gelirleri	1.865.329	1.518.178	22,9	86,4
Vergi Gelirleri	47.678	14.522	228,3	92,0
Vergi Dışı Gelirler	796.981	631.333	26,2	78,8
Sermaye Gelirleri	2.233	5.434	-58,9	5,8
Alınan Bağışlar ve Yardımlar	1.018.437	866.889	17,5	96,3

Ek Tablo 3. 2004-2005 Konsolide Bütçe Programlanan Harcamalar ve Gerçekleşen Harcamalar (Ocak-Ekim)

	(bin YTL.)				Artış	Öng. Artış	2004	2005
	Eki.04	2004 Grç.	Eki.05	2005 Pr.	Eki-Eki	Grç-Pr	Eki/Grç	Eki/Pr
Harcamalar	112.099.771	141.020.817	115.953.006	155.627.544	3,4%	10,4%	79,5%	74,5%
Faiz Hariç Harcamalar	63.067.258	84.532.327	77.165.158	99.187.544	22,4%	17,3%	74,6%	77,8%
I. Personel	24.387.079	28.947.667	27.090.982	31.904.064	11,1%	10,2%	84,2%	84,9%
II. Sosyal Güv. Kur. Devlet Primi	3.150.819	4.023.904	3.566.986	4.332.912	13,2%	7,7%	78,3%	82,3%
III. Mal ve Hizmet Alımları	6.343.794	12.683.651	8.634.439	14.437.809	36,1%	13,8%	50,0%	59,8%
IV. Faiz Harcamaları	49.032.513	56.488.490	38.787.848	56.440.000	-20,9%	-0,1%	86,8%	68,7%
İç Borç Faizi	43.765.088	50.052.872	33.352.362	48.220.000	-23,8%	-3,7%	87,4%	69,2%
Dış Borç Faizi	4.963.159	6.056.689	5.249.994	7.400.000	5,8%	22,2%	81,9%	70,9%
V. Cari Transferler	23.525.299	27.683.291	29.580.214	32.498.878	25,7%	17,4%	85,0%	91,0%
KİT Görev Zararları	290.343	387.589	433.461	465.191	49,3%	20,0%	74,9%	93,2%
Sosyal Güvenlik Kurumlarına	16.227.004	19.476.236	19.841.000	21.998.570	22,3%	13,0%	83,3%	90,2%
Emekli Sandığı'na Transfer	7.247.001	7.943.000	8.085.000	8.889.320	11,6%	11,9%	91,2%	91,0%
BAĞ-KUR'a Transfer	4.415.000	5.336.000	5.480.000	5.992.800	24,1%	12,3%	82,7%	91,4%
SSK'ya Transfer	4.565.003	5.757.000	6.276.000	6.592.080	37,5%	14,5%	79,3%	95,2%
İşsizlik Sigortası Fonu'na Transfer	361.894	440.236	404.877	524.370	11,9%	19,1%	82,2%	77,2%
Özerk Kurumlara Transferler	1.089.089	1.307.991	1.093.094	1.576.103	0,4%	20,5%	83,3%	69,4%
Kredi ve Yurtlar Kur. Trans.	798.790	833.790	884.000	1.174.589	10,7%	40,9%	95,8%	75,3%
Tarımsal Destekleme Öd.	2.832.917	3.078.806	3.312.739	3.456.846	16,9%	12,3%	92,0%	95,8%
Emeklilere Vergi İadeleri	561.191	709.510	1.256.714	1.293.446	123,9%	82,3%	79,1%	97,2%
Yurtdışına Yapılan Transferler	226.277	348.158	284.230	506.428	25,6%	45,5%	65,0%	56,1%
Diğer Cari Transferler	904.401	1.334.414	2.070.099	2.027.705	128,9%	52,0%	67,8%	102,1%
VI. Sermaye Giderleri	4.016.746	8.050.334	5.749.324	10.070.695	43,1%	25,1%	49,9%	57,1%
VII. Sermaye Transferleri	208.778	437.298	1.258.154	1.087.952	502,6%	148,8%	47,7%	115,6%
VIII. Borç Verme	1.397.511	2.668.958	1.285.059	2.805.234	-8,0%	5,1%	52,4%	45,8%
IX. Yedek Ödenekler	37.232	37.224	0	2.050.000				

Tablo 4. 2005 Konsolide Bütçe Giderlerinin Fonksiyonel ve Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Yüzde Dağılımı (Ocak-Ekim)

	Personel Gid.	SGK Prim Öd.	Mal ve Hiz. Al.	Faiz Harc.	Cari Trans.	Sermaye Gid.	Sermaye Trans.	Borç Verme	Toplam
Genel Kamu Hizmetleri	6,2	0,7	1,8	85,8	3,9	0,6	0,3	0,6	100,0
Savunma Hizmetleri	51,3	6,3	39,4		2,8	0,1			100,0
Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri	68,4	7,7	19,1		0,5	1,8	2,6		100,0
Ekonomik İşler ve Hizmetler	17,8	2,8	4,6		37,4	27,3	3,7	6,6	100,0
Çevre Koruma Hizmetleri	33,9	5,3	5,8		11,6	1,7	41,7		100,0
İskan ve Toplum Refahı Hizmetleri	1,6	0,2	0,2		15,2	26,4	56,4	0,0	100,0
Sağlık Hizmetleri	56,6	8,2	30,1		0,1	5,0	0,0		100,0
Dinlenme, Kültür ve Din Hizmetleri	51,4	8,1	11,7		19,8	7,4	1,7		100,0
Eğitim Hizmetleri	66,2	9,0	8,6		10,2	5,8	0,2		100,0
Sosyal Gv.ve Sosyal Yardımlar	0,5	0,1	0,6		98,3	0,2		0,3	100,0

Tablo 5. Konsolide Bütçe Finansmanı (Ocak –Ekim 2005)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim
FAİZ DIŞI DENGE	4.203.523	6.774.775	8.946.875	10.708.712	16.615.428	19.535.453	20.322.336	25.605.383	27.041.836	29.407.070
BÜTÇE DENGESİ	-1.006.089	-1.296.320	-2.996.234	-5.472.255	-3.790.928	-3.868.418	-6.950.540	-6.755.316	-8.193.118	-9.380.778
BÜTÇE EMANETLERİ	-1.440.286	-1.768.782	-2.005.170	-1.888.393	-2.203.801	-1.829.451	-2.361.746	-2.146.675	-2.312.542	-2.169.228
DİĞER EMANETLER	-34.456	-325.412	107.529	-14.089	449.784	134.283	301.484	2.052.100	1.587.838	1.591.402
AVANSLAR	965.647	382.597	-716.752	-1.426.709	-1.484.625	-1.612.008	-1.693.137	-1.590.042	-1.783.028	-2.266.825
Nakit Dengesi	-1.515.184	-3.007.917	-5.610.627	-8.801.446	-7.029.570	-7.175.594	-10.703.939	-8.439.933	-10.700.850	-12.225.429
Hazine Finansmanı	1.515.184	3.007.917	5.610.627	8.801.446	7.029.570	7.175.594	10.703.939	8.439.933	10.700.850	12.225.429
Toplam Net Borçlanma (Borçlanma eksi geri ödeme)	7.355.579	10.236.041	9.193.723	10.928.274	9.588.942	11.561.605	13.409.974	14.318.505	17.845.426	16.695.846
Yapılan Borçlanmaların toplamı	17.640.826	34.024.380	41.133.251	55.413.362	67.637.553	80.599.746	95.546.895	109.045.573	123.967.029	135.859.082
İç Borçlanma	15.013.276	29.732.560	36.646.408	50.883.774	61.860.352	73.052.889	86.590.712	100.035.934	114.863.092	126.219.388
Tahvil	9.516.077	20.523.361	25.431.970	33.209.160	41.410.781	49.764.150	57.508.095	68.837.318	82.394.475	91.897.492
Bono	5.497.200	9.209.200	11.214.438	17.674.615	20.449.570	23.288.739	29.082.617	31.198.617	32.468.617	34.321.896
Dış Borçlanma	2.627.549	4.291.819	4.486.843	4.529.588	5.777.201	7.546.857	8.956.183	9.009.638	9.103.937	9.639.694
Anapara Geri Ödemeleri Toplamı	-10.285.246	-23.788.339	-31.939.529	-44.485.088	-58.048.611	-69.038.141	-82.136.921	-94.727.068	-106.121.603	-119.163.236
İç Borçlanma	-10.056.493	-21.283.330	-29.003.328	-39.910.718	-50.990.807	-61.651.661	-74.326.863	-84.289.300	-95.088.379	-107.103.706
Tahvil	-8.080.493	-10.756.086	-17.109.083	-24.252.355	-31.526.598	-38.202.242	-41.368.846	-46.858.032	-54.335.420	-64.046.746
Bono	-1.976.000	-10.527.244	-11.894.244	-15.658.364	-19.464.209	-23.449.419	-32.958.017	-37.431.267	-40.752.959	-43.056.959
Dış Borçlanma	-228.754	-2.505.009	-2.936.201	-4.574.370	-7.057.803	-7.386.480	-7.810.058	-10.437.768	-11.033.224	-12.059.531
Borçlanma Dışı Diğer Finansman	28.827	43.078	762.735	1.266.343	1.959.899	2.253.388	2.219.367	2.261.319	1.979.740	2.375.639
Önceden Verilen Borçlardan Yapılan Anapara Tahsilatı	28.827	43.078	127.307	223.995	647.671	941.160	1.007.145	1.037.314	1.137.729	1.533.629
Özelleştirme Gelirlerinden Hazineye Aktarılan	0	0	635.428	1.042.348	1.312.228	1.312.228	1.312.228	1.772.940	1.772.940	1.772.940
Borç verme (-) Geri ödeme (+)	0	0	0	0	0	0	-100.006	-548.935	-930.929	-930.929
Kasa hareketi (- giriş, + çıkış)	-5.869.222	-7.271.202	-4.345.831	-3.393.171	-4.519.271	-6.639.399	-4.925.402	-8.139.891	-9.124.316	-6.846.056

Kaynak : Hazine Müsteşarlığı

Tablo 6. Borç Stokunun Kompozisyonu (Ocak-Ekim 2005)

Ocak - Ekim 2005 (Kümülatif Toplamlar)	Ocak	%	Şubat	%	Mart	%	Nisan	%	Mayıs	%	Haziran	%	Temmuz	%	Ağustos	%	Eylül	%	Ekim	%
İç Borç Stokunun Yapısı	228.792	100,0	231.319	100,0	232.489	100,0	236.185	100,0	235.064	100,0	234.799	100,0	235.173	100,0	239.517	100,0	243.207	100,0	242.779	100,0
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>																				
Kamuya	83.405	36,5	82.780	35,8	81.977	35,3	81.684	34,6	80.907	34,4	79.018	33,7	79.127	33,6	80.389	33,6	78.979	32,5	78.924	32,5
Piyasaya	145.387	63,5	148.539	64,2	150.513	64,7	154.501	65,4	154.158	65,6	155.781	66,3	156.047	66,4	159.128	66,4	164.228	67,5	163.854	67,5
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>																				
Sabit Faizliler	118.290	51,7	117.411	50,8	116.081	49,9	112.204	49,6	118.859	50,6	112.245	47,8	112.913	48,0	109.401	45,7	108.092	44,4	106.276	43,8
Değişken Faizliler	110.502	48,3	113.908	49,2	116.408	50,1	118.981	50,4	116.205	49,4	122.554	52,2	122.260	52,0	130.117	54,3	135.115	55,6	136.503	56,2
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>																				
Türk Lirası Cinsinden	190.139	83,1	193.803	83,8	193.444	83,2	196.937	83,4	197.096	83,8	196.804	83,8	197.885	84,1	200.861	83,9	204.446	84,1	203.667	83,9
Döviz Cinsinden	29.546	12,9	29.075	12,6	30.853	13,3	31.166	13,2	30.592	13,0	31.199	13,3	30.686	13,0	32.119	13,4	32.725	13,5	33.058	13,6
Döviz Endeksli TL	9.108	4,0	8.441	3,6	8.192	3,5	8.083	3,4	7.376	3,1	6.795	2,9	6.602	2,8	6.538	2,7	6.036	2,5	6.054	2,5
Dış Borç Stokunun Yapısı	90.781	100,0	89.244	100,0	94.029	100,0	93.359	100,0	90.033	100,0	88.837	100,0	88.232	100,0	88.500	100,0	86.489	100,0	86.305	100,0
<i>Faiz Yapısı açısından</i>																				
Sabit Faizliler	54.418	59,9	53.843	60,3	56.662	60,3	55.735	59,7	54.134	60,1	53.940	60,7	54.176	61,4	55.062	62,2	54.063	62,5	54.190	62,8
Değişken Faizliler	36.363	40,1	35.401	39,7	37.367	39,7	37.624	40,3	35.900	39,9	34.897	39,3	34.056	38,6	33.438	37,8	32.426	37,5	32.115	37,2
Toplam Borç Stokunun Yapısı	319.573	100,0	320.563	100,0	326.518	100,0	329.544	100,0	325.098	100,0	323.636	100,0	323.406	100,0	328.017	100,0	329.696	100,0	329.084	100,0
<i>Kağıdı Elinde Tutanlar Açısından</i>																				
Kamuya	83.405	26,1	82.780	25,82	81.977	25,11	81.684	24,79	80.907	24,89	79.018	24,42	79.127	24,47	80.389	24,5	78.979	24,0	78.924	24,0
Piyasaya (1)	236.168	73,9	237.783	74,18	244.542	74,89	247.860	75,21	244.191	75,11	244.618	75,58	244.279	75,53	247.628	75,5	250.717	76,0	250.160	76,0
<i>Faiz Yapısı Açısından</i>																				
Sabit Faizliler	172.709	54,04	171.254	53,42	172.743	52,9	172.939	52,48	172.993	53,21	166.184	51,35	167.090	51,67	164.432	50,1	162.155	49,2	160.467	48,8
Değişken Faizliler	146.865	45,96	149.309	46,58	153.775	47,1	156.605	47,52	152.105	46,79	157.451	48,65	156.316	48,33	163.486	49,9	167.541	50,8	168.618	51,2
<i>Döviz Kompozisyonu açısından</i>																				
Türk Lirası Cinsinden	190.139	59,5	193.803	60,46	193.444	59,24	196.937	59,76	197.096	60,63	196.804	60,81	197.885	61,19	200.861	61,3	204.446	62,0	203.667	61,9
Döviz Cinsinden	120.327	37,7	118.319	36,9	124.882	38,2	124.525	37,8	120.626	37,1	120.036	37,1	118.918	36,8	120.519	36,8	119.214	36,2	119.363	36,3
Döviz Endeksli TL	9.108	2,8	8.441	2,6	8.192	2,5	8.083	2,5	7.376	2,3	6.795	2,1	6.602	2,0	6.538	2,0	6.036	1,8	6.054	1,8
<i>hakan:</i>																				
İç Borç Stokunun Ortalama Vadesi (Ay)			21,1		20,9		20,9		20		21,4		21,1		21,7		22,5		23,2	
İç Borçlanmanın Ortalama Vadesi (Ay)			44,0		32,0		21,9		23,1		32,5		24,3		25,5		27		27,8	
İç Borç İhaleleri Ortalama Faiz Oranı % (2)			17,58		17,01		17,17		17,31		15,61		16,02		16,07		14,84		14,55	
Hazine Nakit Dengesi			4.557		-5.813		-9.125		-7.437		-8.260		-9.810		-8.876		-10.333		-11.360	
Faiz Dışı Nakit Dengesi			8.505		6.117		7.045		12.876		15.029		17.285		23.315		24.705		26.742	
Toplam Konsolide Borç Stokundaki Değişim (yıl başından itibaren %)			0,31		2,17		3,12		1,73		1,27		1,20		2,64		3,17		2,66	
İç Borç Stokundaki % Değişim			1,10		1,62		3,23		2,74		2,63		2,79		4,69		6,30		6,11	
Dış Borç Stokundaki % Değişim			-1,69		3,58		2,84		-0,82		-2,14		-2,81		-2,51		-4,73		-4,93	
Faiz Dışı Nakit Dengesindeki % Değişim			2,91		79,59		106,84		278,04		341,26		407,49		584,53		625,34		685,14	
Hazine Nakit Dengesindeki Değişim (Yılbaşından itibaren %)			152,05		221,52		404,70		311,34		356,84		442,59		390,93		471,52		528,31	

(1) Dış Borç Stokunun tamamının piyasaya olduğu varsayılmıştır.

(2) İskontolu Satışlar

Kaynak: www.hazine.gov.tr